

Vai vēlaties dzirdēt Latvijas Skaļās lasīšanas sacensību čempionu balsis un viņu izvēlētos aizraujošos stāstus? Nāciet 10. oktobrī uz Gaismas pili!

Sestdien, 2026. gada 10. oktobrī, no plkst. 12.00 līdz 16.00 Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) Ziedoņa zālē norisināsies **Skaļās lasīšanas sacensību nacionālais fināls**. Rīgā ieradīsies 18 reģionālie lasīšanas čempioni no visas Latvijas. 8 zēni un 10 meitenes lasīs grāmatu fragmentus, ko paši izvēlējušies šīm lasītprasmes sacensībām. Ko izvēlas lasīt piekto un sesto klašu skolēni Latvijā un cik prasmīgi to dara, varēs novērtēt ikviens, pieslēdzoties pasākuma tiešraidei [LNB YouTube kanālā](#), [LNB.lv](#), [LSM.lv](#) un [“LSM Bērnestaba” Facebook](#) lapā. Pasākumu vadīs žurnālists Ansis Bogustovs, uzstāsies mūziķu grupa “Papīra Lidmašīnas”.

Skaļās lasīšanas sacensībām ir vērienīgi rezultāti, tās ir aptvērušas visu valsti, **iesaistot 8100 piekto un sesto klašu skolēnus** pašu izvēlētas, aizraujošas grāmatas lasīšanā un popularizēšanā. Sacensības ir norisinājušās **269 skolās** un tās notiek sabiedrības **iesaistes kustībā “Restarts lasīšanai”**. Latvijas Nacionālā bibliotēka sadarbībā ar Latvijas Bērnu un jaunatnes literatūras padomi, kopā ar bibliotēkām un skolām visā Latvijā, organizē šo lasīšanas veicināšanas programmu jau deviņo gadu. Tā ir iekļauta Valsts kultūrkapitāla fonda finansēto nozīmīgo kultūras pasākumu skaitā. Savukārt LR Kultūras ministrija finansiāli atbalsta lielo novadu finālu rīkošanu, ko uzņēmušās reģionālās bibliotēkas.

Tikko izziņotie starptautiskie skolēnu prasmju novērtējuma PISA 2025 rezultāti uzrāda, ka 41% piecpadsmit gadus vecu skolēnu nerasniedz šim vecumam atbilstošo minimālo lasītprasmes līmeni. Tas spēcīgi **iezīmē nepieciešamību sadarboties visām nozarēm un mērķtiecīgi stiprināt skolēnu lasītprasmi jau agrā vecumā** – kritums vērojams arī PIRLS pētījumā sākumskolas posmā, tādēļ, variējot dažādas metodes, labāki rezultāti ir iespējami un lasītveicināšanas iniciatīvas noteikti atbalstāmas.

Skaļās lasīšanas sacensību tiesnešu komandā šogad darbosies radiožurnālists un literāts **Vidvuds Medenis**, aktrise **Madara Zviedre**, dzejnieks un mūziķis **Kirils Ēcis**, dīdžejs un televīzijas raidījumu vadītājs **Magnuss Eriņš** un žurnāliste **Inga Gorbunova**.

Skaļās lasīšanas sacensības kā daudzpakāpju konkurss vispirms notiek klasē, tad skolā vai bibliotēkā, reģionā un lielo novadu starpfinālos, bet noslēgumā – valsts finālā Gaismas pilī.

Nacionālajā finālā Ziedoņa zālē un tiešraidē dzirdēsiet visdažādākos stāstus. Grāmatu izvēle Skaļās lasīšanas sacensībām ir ļoti daudzveidīga. Tie ir gan klasikas darbi, piemēram, Gerhards Holzs-Baumerts “Alfons Trīcvaidziņš. Kāda neveiksminieka stāsti”, Ole Lunds Kirkegors “Gumijas Tarzāns”, Roalds Dāls “LDM jeb Lielais Draudzīgais Milzis” un Džoannas K.Roulingas “Harijs Poters un Filozofu akmens”. Katru gadu sacensību dalībnieki izvēlas humora pilnos, visā pasaulē populāros Deivida Valjamsa darbus, šogad tā ir grāmata “Sliktais tētis”. Lasīti tiks arī latviešu autoru darbi – Luīzes Pastores grāmata “Laimes bērni” un Līgas Rozentāles “Vislabākā vasara”, taču vispopulārākie šogad ir Ilzes Skrastiņas asprātīgie un sirsnīgie stāsti par skolas un ģimenes ikdienu – “Lieliskā dzīve bez Zoom” un “Kā iet pa skolu? Normāli”, ko savam priekšnesumam izvēlējušies pieci bērni.

Katru gadu “skaļie” lasītāji pievēršas arī romantiskiem un dažkārt arī traģiskiem darbiem. Atkārtoti to vidū ir itāļu rakstnieces Andželas Naneti grāmata “Mans vectēvs bija ķiršu koks”, kas 2019. gadā saņēma Starptautisko Jāņa Baltvilka balvu. Viņi jūt līdzīgu dažādību un cieš par tēva nodevību Jutas Nimfusas grāmatā “Kaušļa sirds”, izprot šķirtas ģimenes problēmas Mari Tēdes stāstā “Ingmārs un jūra”. Sacensību galvenais noteikums ir izrādīt cieņu bērna izvēlei,

tādēļ ikviens spēj izjust bērnu prieku un lepnumu, iepazīstinot ar grāmatām, ko viņi ir izvēlējušies paši. Viņi kļūst par lasīšanas vēstnešiem, lasītprieks tūlīt nonāk klausītāju sirdīs, var vien pabrīnīties, kāds klusums valda lielajā Ziedoņa zālē, kad kāds lasa.

Skalīe lasītāji piesaka sevi fināla sacensībām ar īpaši izveidotām vizītkartēm, kur viņi dalās ar iespaidiem par grāmatām un lasīšanas nozīmi viņu dzīvē: “Atverot grāmatu, tu tiec ierauts fantāzijas un brīnumu pasaulē. Un, aizverot pēdējo lappusi, reizēm ir tik žēl no tās atvadīties”, “Man patīk lasīt grāmatas, jo kopā ar grāmatu varoņiem varu doties dažādos piedzīvojumos un nokļūt citā pasaulē”, “Man ir simtiem interešu, desmitiem hobiju un viena liela vēlme – atklāt pasauli! Un to palīdz sasniegt katra izlasītā grāmata”, “Es daudz sportoju, bet vienmēr atrodu laiku grāmatu lasīšanai. Tā pilnveido manu domāšanu, koncentrēšanos un māca nepadoties arī tad, kad ir grūti. Lasīšana ir iespēja atpūsties, sapņot un iepazīt jaunus piedzīvojumus”, “Man patīk, ja stāsts ir tāds, ka visu laiku gribas zināt, kas būs tālāk – tad lasīšana vairs nešķiet kā pienākums, bet kļūst par kaut ko, ko pats grib darīt”, “Piedaloties Skalās lasīšanas sacensībās, es izaicināju sevi – uzstājos publikas priekšā un atklāju, ka lasīšana var būt aizraujošs piedzīvojums. Ja grāmata neliek smieties un domāt, tad kaut kas nav kārtībā”, “Manas attiecības ar grāmatām kādreiz bija savādākas, jo nebiju atradusi “SAVAS GRĀMATAS”. Tagad, kad esmu tās atradusi, es lasu un iedvesmojos no tām”, “Es lasu noslēpumainas un piedzīvojumu grāmatas, jo tās man palīdz atpūsties, sapņot un kļūt radošākam. Un lasot, man ir sajūta, ka es pati dzīvoju šajās grāmatās”, “Mani interesē darbi ar spraigiem, varbūt pat bēdīgiem vai briesmīgiem notikumiem, jo, manuprāt, tieši tie padara lasīšanu aizraujošu. Dodu priekšroku grāmatām bez ilustrācijām – tā pats varu iztēloties katru notikumu”, “Lasīšana ir brīnišķīgs veids, kā mācīties, sapņot un attīstīt savu iztēli. Tā atver pasauli uz nezināmo un aizraujošo”, “Dažreiz viena laba grāmata var iemācīt vairāk nekā desmit stundas internetā. Tāpēc ir vērts reizēm apstāties no ikdienas steigas, paņemt grāmatu un vienkārši palasīt”.

Nacionālajā finālā uz skatuves kāps 2025. gada Latvijas čempions skalajā lasīšanā Roberts Gāze no Rīgas Igaņu pamatskolas (šobrīd – Rīgas Āgenskalna Valsts ģimnāzija). Kā LNB Bērnu direktors viņš godam ir pildījis savus pienākumus, sagatavojis lielisku motivācijas video, lai aicinātu skolēnus iesaistīties sacensībās, piedalījies “Latviešu grāmatai 500” pasākumos, atklājis Lielos lasīšanas svētkus šogad 21. martā LNB, sniedzis intervijas žurnāliem, radio un televīzijā.

Arī nākošais **sacensību uzvarētājs uz gadu iegūs goda titulu – LNB Bērnu direktors**. Uz viņa skolu ceļos **simboliska balva – stikla grāmatu kalns, ko veidojis mākslinieks Ernests Vītiņš, dāvanu kartes grāmatu iegādei** palīdzēs papildināt viņa mājas bibliotēku, bet **skola iegūs pilnu grāmatu kolekciju** LNB lasīšanas veicināšanas programmas “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” 2026./2027. gadam. 2. un 3. vietas ieguvējus gaida **vērtīgu grāmatu dāvinājums un citi pārsteigumi**.

Līdzīgas sacensības jau vairāk nekā 30 gadus notiek Nīderlandē, katru gadu iesaistot miljonu skolēnu šajā kustībā. LNB sadarbojas arī ar Vācijas un Francijas kolēģiem, arī šajās valstīs tiek rīkotas skalās lasīšanas sacensības. Latvijas sacensību organizētāji ar Eiropas kolēģiem aktīvi apmainās ar informāciju un jaunākajiem atzinumiem lasītprieka rosināšanā. Kopš 2025. gada Latvijas Nacionālā bibliotēka piedalās 28 valstīs apvienojošā organizācijā EURead. Tas ir 2000. gadā dibināts Eiropas lasīšanas veicināšanas organizāciju konsorcijs, kura mērķis ir apmainīties ar zināšanām, pieredzi un koncepcijām, kā arī kopīgi izstrādāt jaunas lasīšanas veicināšanas stratēģijas. Otrās LNB lielākās un kopš 2001. gada īstenotās programmas “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” ietekmes analīze liecina, ka šādu aktivitāšu spēcīgākais ietekmes indikators ir atkārtota dalība. Respondenti 11+ vecumgrupā atbild pozitīvi 68,1% gadījumu, bet 15+ grupā – 70,5%. Arī Skalās lasīšanas sacensībās vērojam abu programmu mijiedarbību –

puse no dalībniekiem ir izvēlējušies savulaik “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas” grāmatu kolekcijā iekļautās grāmatas, kuru pieejamība skolu un publiskajās bibliotēkās ir daudz plašāka; par tām ir runāts, tās skolēni ir pamanījuši.

Skaļās lasīšanas fināla sacensības notiek sabiedrības iesaistes kustībā “Restarts lasīšanai”, to kā valstiski nozīmīgu kultūras pasākumu atbalsta Kultūras ministrija, Valsts kultūrkapitāla fonds, Latvijas Nacionālā bibliotēka, Latvijas Bērnu un jaunatnes literatūras padome. Sacensībām palīdz notikt skolotāji, bibliotekāri – reģionālo sacensību kuratori, bērnu vecāki un pašvaldību atbalsts. Visiem finālistiem iespēju tikt pie jaunām grāmatām nodrošinās SIA “Jānis Roze” un Apgāds Zvaigzne ABC.

Papildu informācija:

Silvija Tretjakova
Latvijas Nacionālās bibliotēkas
Bērnu literatūras centra vadītāja
E-pasts: silvija.tretjakova@lnb.lv
Tālr.: +371 29492456
www.lnb.lv